

การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

พันตรีหญิง อัจฉรา สุขมาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF ORTHOPAEDIC NURSES' COMPETENCY SCALE
IN THE HOSPITALS OF THE MINISTRY OF DEFENSE

Major Augchara Sookmak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490912

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์

โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

โดย

พันตรีหญิง อัจฉรา สุขมาก

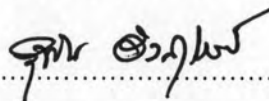
สาขาวิชา

การบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

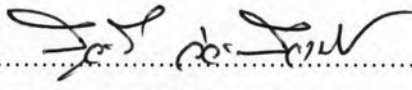
อาจารย์ ดร. สุวิณี วิวัฒน์วานิช

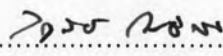
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุชาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. สุวิณี วิวัฒน์วานิช)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิสาร)

พันตรีหญิง อัจฉรา สุขมาก: การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม. (THE DEVELOPMENT OF ORTHOPAEDIC
NURSES' COMPETENCY SCALE IN THE HOSPITALS OF THE MINISTRY OF
DEFENSE) อ. ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. สุวิณี วิวัฒน์วานิช, 167 หน้า.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะ และกำหนดเกณฑ์ตัดสินผลการ
ประเมินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย
พยาบาลวิชาชีพจากโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 4 แห่ง จำนวน 94 คน ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน
กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อาจารย์พยาบาล นักวิชาการพยาบาลทางออร์โธปิดิกส์ และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญ
ทางออร์โธปิดิกส์ จำนวน 14 คน ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินสมรรถนะ กลุ่มตัวอย่างในการนำ
แบบประเมินไปใช้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
4 แห่ง จำนวน 89 คน แบ่งเป็น หัวหน้าหอผู้ป่วย 9 คน เป็นผู้ประเมินพยาบาลวิชาชีพผู้ได้บังคับบัญชาของตน
80 คน และกลุ่มตัวอย่างในการตัดสินผลการประเมิน คือ ผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลออร์โธปิดิกส์ที่ร่วมสร้าง
แบบประเมิน 5 คน และแบบประเมินสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นเป็นมาตรฐานค่าแบบยึดพฤติกรรม 4 ระดับ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถนะของพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย
สมรรถนะ 7 ด้าน ข้อรายการสมรรถนะ 23 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการพยาบาลเฉพาะทางออร์โธปิดิกส์ 2) ด้านการ
จัดการความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนทางออร์โธปิดิกส์ 3) ด้านการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพทางออร์โธปิดิกส์
4) ด้านเทคนิคการใช้อุปกรณ์ทางออร์โธปิดิกส์ 5) ด้านการสื่อสารและประสานงานแก่ผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์
6) ด้านการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการทางการพยาบาลออร์โธปิดิกส์ และ 7) ด้านวิชาการและการวิจัยทาง
การพยาบาลออร์โธปิดิกส์

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน พบว่า ความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าเท่ากับ .93 และ
ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน มีค่าเท่ากับ .82

3. ผลการประเมินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม พบว่า
ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะเท่ากับ 2.44 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง/ พอใช้

4. เกณฑ์ตัดสินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เท่ากับ
2.26 และสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม แสดงตามสมการดังนี้

$$\begin{aligned} & \text{สมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม} \\ & = .17 (\text{การพยาบาลเฉพาะทาง}) + .16 (\text{การจัดการความเสี่ยง}) + .15 (\text{การฟื้นฟูสมรรถภาพ}) \\ & + .15 (\text{การใช้อุปกรณ์}) + .15 (\text{การสื่อสาร}) + .12 (\text{การบริหาร}) + .10 (\text{วิชาการและวิจัย}) \end{aligned}$$

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต..... อัจฉรา สุขมาก.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สุวิณี วิวัฒน์วานิช.....

4777857036: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: ORTHOPAEDIC NURSES/ COMPETENCY SCALE

AUGCHARA SOOKMAK: THE DEVELOPMENT OF ORTHOPAEDIC NURSES' COMPETENCY SCALE IN THE HOSPITALS OF THE MINISTRY OF DEFENSE.

THESIS ADVISOR: SUVINEE WIVATVANIT Ph.D., 167 pp.

The purposes of this study were to develop and to set standard of orthopaedic nurses' competency scale for hospitals of the Ministry of Defense. The samples from 4 hospitals of the Ministry of Defense were 94 orthopaedic nurses consisted of 14 orthopaedic experts included nursing administrators, nurse educators and clinical nurses specialist, who participated in constructing the competency assessment form. The 89 consisted of head nurses and staff nurses who used the competency assessment form. The standard score was set by 5 orthopaedic expert nurses from hospitals of the Ministry of Defense. The assessment form was behaviorally anchored rating scale: BARS 4 point scales.

The results were as follow:

1. The orthopaedic nurses' competency scale for hospitals of the Ministry of Defense consisted of 7 competencies with 23 items. The 7 competencies were 1) orthopaedic nursing, 2) risk management, 3) health promotion and rehabilitation, 4) orthopaedic instrument technique, 5) communication and coordination, 6) leadership and management and 7) education and orthopaedic nursing research.

2. The quality of instrument were content validity index (CVI) was .93 and tested of reliability by method of interrater reliability was .82.

3. The arithmetic mean of competency assessed by head nurse was 2.44 which in the moderate level.

4. The standard score of orthopaedic nurses' competency scale in the hospitals of the Ministry of Defense was 2.26. The orthopaedic nurses' competency scale in the hospitals of the Ministry of Defense = .17 (orthopaedic nursing) +.16 (risk management) +.15 (health promotion and rehabilitation) +.15 (orthopaedic instrument technique) + .15 (communication and coordination) + .12 (leadership and management) + .10 (education and orthopaedic nursing research)

Field of study Nursing administration
Academic year 2006

Student's signature.....*Augchara Sookmak*
Advisor's signature.....*Suvinee Wivatvanit*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร. สุวิณี วิวัฒน์วานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตาเอาใจใส่และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุชาติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อชี้แนะแก่ผู้วิจัยซึ่งทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และพิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือ ให้การชี้แนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าแผนกพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ขอขอบคุณในความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจจากพี่ๆ และเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ - คุณแม่ และทุกคนในครอบครัวที่ให้ความห่วงใย ให้กำลังใจตลอดเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	9
วิสัยทัศน์ พันธกิจ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	9
องค์การพยาบาลโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	12
ลักษณะงานการพยาบาลออร์โธปิดิกส์.....	14
แนวคิดสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์.....	20
ความหมายของสมรรถนะ.....	20
การกำหนดสมรรถนะ.....	22
สมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์.....	26
แนวคิดการประเมินสมรรถนะ.....	34

บทที่

หน้า

	วิธีการประเมินสมรรถนะ.....	35
	การสร้างแบบประเมินสมรรถนะ.....	40
	การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน.....	45
	การสร้างเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินสมรรถนะ.....	47
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	51
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
	ขั้นตอนที่ 1 สร้างแบบประเมินสมรรถนะ.....	54
	ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินสมรรถนะ.....	66
	การนำแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นไปใช้.....	66
	สร้างเกณฑ์ตัดสินผลการประเมิน.....	71
4	ผลการศึกษา.....	76
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
	สรุปผลการวิจัย.....	95
	อภิปรายผล.....	100
	ข้อเสนอแนะ.....	109
	รายการอ้างอิง.....	110
	ภาคผนวก.....	118
	ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	119
	ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพแบบประเมิน.....	123
	ภาคผนวก ค รายการสมรรถนะจากการสนทนากลุ่ม.....	131
	ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบประเมินและคู่มือการประเมินสมรรถนะ.....	142

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ เอกสารขอความร่วมมือในการวิจัย.....	159
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	167

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัด ของแบบประเมินตามวัตถุประสงค์.....	40
2	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดระดับความเหมาะสมของข้อรายการ สมรรถนะ.....	59
3	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา.....	63
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการใช้แบบประเมินสมรรถนะ.....	68
5	จำนวนและร้อยละของพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม กลุ่มผู้รับการประเมิน จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และการได้รับการอบรมเฉพาะทางออร์โธปิดิกส์.....	69
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะของพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	71
7	การกำหนดความสำคัญและค่าน้ำหนักของสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	73
8	การกำหนดจุดตัด (Cutting score) ของคะแนนสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	74
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านการพยาบาลเฉพาะทางออร์โธปิดิกส์.....	76
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านการจัดการความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนทางออร์โธปิดิกส์.....	80
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านการส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพทางออร์โธปิดิกส์.....	82
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านเทคนิคการใช้อุปกรณ์ทางออร์โธปิดิกส์.....	83
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านด้านการสื่อสารและประสานงานแก่ผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์.....	84
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการทางการพยาบาลออร์โธปิดิกส์.....	86

ตารางที่	หน้า
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมสมรรถนะ ด้านวิชาการและการวิจัยทางการพยาบาลออริโธปิดิกส์..... 87
16	ค่าความเที่ยงของการสังเกตของแบบประเมินสมรรถนะ..... 89
17	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะของพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมโดยรวมและรายข้อ..... 90
18	ค่าความเที่ยงของการสังเกตจำแนกเป็นรายข้อ..... 124
19	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามอายุ..... 126
20	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามระดับการศึกษา..... 127
21	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมจำแนกตามประสบการณ์การพยาบาล..... 128
22	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามประสบการณ์พยาบาล ทางออริโธปิดิกส์..... 129
23	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะ พยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามการอบรมทางการพยาบาล ออริโธปิดิกส์..... 130
24	รายการสมรรถนะพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จากการสนทนากลุ่ม กลุ่มที่ 1..... 132
25	รายการสมรรถนะพยาบาลออริโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จากการสนทนากลุ่ม กลุ่มที่ 2..... 134

สารบัญภาพ

รูปภาพที่		หน้า
1	ผังแสดงโครงสร้างการบริหารการพยาบาลโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	13
2	Competency Pyramid.....	22
3	ระดับความสามารถของบุคลากรจากการประยุกต์ตาม Bloom's taxonomy.....	38
4	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	52
5	ขั้นตอนการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลออร์โธปิดิกส์.....	75